

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrto leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

S 1. dnem meseca oktobra začne „Sl. Gosp.“ četrto ali zadnje četrtletje. Komur je toraj s tem dnevom potekla naročnina, prosimo ga uljudno, da obnovi v pravem času svojo naročbo. Do konca t. l. stane še „Sl. Gosp.“ 80 kr.

Naročnina pošlje se najlaglje s poslošno nakaznico upravištvu „Sl. Gosp.“ v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Upravištvo.

Spodnještajarska razstava.

Vsak čas ima svoje navade, reči, ki se godé le v tem času, v drugem pa ne ali vsaj ne v toliki meri. Nič se ne more reči, da so le-te navade iz kraja slabe. Na robe, iz prva so one iz velike večine hvale vredne in le s časom se prevržejo v slabe ter postane tako iz njih razvada.

Enako ali vsaj blizu enako se vidi pri denašnjih razstavah. Iz prva so bile one javaline dobre in lahko so še take tudi v naših dnevih, toda semtertje je njih podoba že čisto tik prave pravcate razvade. V njih se ne kaže več, kaj da premore katera dežela, katero mesto, ampak kaj da si upa kaka stranka v deželi ali mestu. V njih ne hodi tedaj več za to, da se pomaga deželi ali mestu na noge, ampak vse meri le na stranko in za stranko, tisto ki se postavi taki razstavi na čelo.

To je očitna razvada in razstava, pri kateri se to kaže, ni več vredna hvale in kdor še dela za-njo, kriv je več ali manj na tem, da pomaga kaki stranki na vrh, če tudi tega noče. Ni lepó ali mi moramo priznati, da smo v tem tudi mi krivi, kar zadeva spodnještajarsko razstavo. Le-ta je bila po polnem v rokah stranke — na hvalo nemškutarije. Od kraja niso možje tega dali na znanje in kakor smo Slovenci dobre duše, sodili smo mi tudi to razstavo, češ, da je dobra in da bode od nje koristi za naše ljudstvo.

Iz ene strani je hodilo za to, da pokažemo tudi na spodnjem Štajarji svojo udanost do svitlega cesarja in to je bilo tudi ime le-te razstave. Iz druge strani pa bi bilo dobro, ko bi našim ljudem, ki imajo kaj poslati na razstavo, se ponudila za to prilika; lepše pa ni bilo lahko mogoče, kakor je 40letnica vladanja Nj. veličanstva. Kdo bi tedaj bil zoper tako razstavo?

Mi gotovo ne. Nam je oboje na srci: izkazati Nj. veličanstvu svojo ljubezen in našim ljudem ponuditi priliko, da pokažejo, kaj da kje premorejo v kmetijstvu, v obrtnijstvu, v šolstvu. Vsled tega smo tudi v našem listu vselej le najlepše pisali o prihodnji razstavi, ki bi se imela vršiti v Celji.

Kdo da so možje, ki stojé na čelu te razstave, za to nismo veliko vprašali, saj ni bilo mogoče misliti, da bi ne imeli istih misli o razstavi, kakor smo jih mi imeli o njej. Ali prišlo je drugače.

Spodnještajarska razstava je bila po polnem v službi nemškutarije. Slovenec, če je prišel na to razstavo ali če je na-nji kaj razstavil, vse eno, vsak se je prepričal, da so ga speljali na led. Na tej razstavi ni bilo mesta za slovensko ljudstvo. Ko so razstavo odprli, bilo je več gospode v pričo, c. kr. namestnik iz Gradca, predsednik c. kr. kmetijske družbe, načelnik okr. odbora v Celji, župan v Celji. Vsi so imeli besedo ali njih nobeden ni se spomnil tal, na katerih stoji, ljudstva, ki gospódo posluša, vsi so bili in so govorili le nemški.

Lepo to in dostojno ni bilo, ali tudi ves odbor, ki je imel razstavo v rokah, ni imel spomina za slov. ljudstvo. Ni vhoda, ni izhoda, ni česa, kar je prišlo od njega, ni bilo v celi razstavi brati slovenski. Človek, ko je prišel v le-to razstavo, lahko bi sodil, da je v Prusiji, nikakor pa, da je v Celji, v slov. Štajarji.

Ne čudimo pa se za to, da naše kmečko ljudstvo ni nič kaj dalo na to razstavo. Iz vseh kotov je bralo le svoje lastno zasmehovanje in

tudi obdarovanje pri živini, konjih itd. ni ljudstva preobrnilo, kajti razsodbi mož, ki so bili pri taki razstavi, je malo zaupalo in zastonj je in ostane torej vse hvalisanje, ki ga prinaša „Deutsche Wacht“ o tej razstavi. Pisec teh vrst je bil sam pri razstavi, ali ko je čital slavospeve v „D. W.“ o njej, ni se jim smejal, ali tovariš mu je šepnil na uho: Berač hvali svojo, le-ta pa hvali malho svojega gospoda!

Škoda, da se troši toliko denarja za take reči, kakor je bila ta razstava v Celji. Tembolj pa vemo zato hvalo dež. zboru v Gradci, da ni dal za njo onih 500 gold., ki jih ga je prosil odbor le-te razstave. Razstave, dokler so le razstave, ne pa izjave samopašnih strank, so hvale vredne, le-ta v Celji pa zasluži, da jo prepeva še na dalje „vahterca“ v Celji,

Letno poročilo dijaške kuhinje v Ptuj v samostanu čast. gg. oo. minoritov

za preteklo šolsko leto 1887/88.

(Konec.)

Tratnik Anton v Ljubljani fl. 3, Trstenjak Jakob, žup. pri sv. Marjeti fl. 3, Vaupotič Janez, gostilničar v Ljutomeru fl. 1.50, Venedig Vilib., žup. Središki fl. 3, vesela družba štajerskih Slovencev v Kostanjevici na Kranjskem fl. 8, Vilhar Simon v Ljubljani fl. 5, Vraz Janez, kapl. v Rogateci fl. 1, Zelenik Josip, odgojitelj na Dunaji fl. 30, Zmazek Franc, žup. pri sv. Urbani v slov. gor. fl. 5, Zupančič Jakob, kapl. pri sv. Lovrenci v sl. gor. fl. 2, Železingar Franc, prof. v Ptuj fl. 15, p. n. okrajni zastop Ormožki fl. 20.

Dohodki: a) milodari leta 1887/88 fl. 695.10, b) prebitek od šol. leta 1886/87 (glej: „Slov. Narod“ z dne 9. septembra 1887, 204. številka) fl. 251.78. Vkup: fl. 946.88.

Nastopni mesečni izkazi kažó število kosile s troški, kosile po 15 kr.

Od 1. sept. do 31. okt. 1887	857	kosile fl.	128.55
„ 1. okt. „ 30. nov. „	608	„ „	91.20
„ 1. nov. „ 31. dec. „	459	„ „	68.85
„ 1. dec. „ 31. jan. 1888	620	„ „	93.—
„ 1. jan. „ 29. feb. „	517	„ „	77.55
„ 1. febr. „ 31. marc. „	558	„ „	83.70
„ 1. marc. „ 30. apr. „	610	„ „	91.50
„ 1. apr. „ 31. maja „	386	„ „	57.90
„ 1. maja „ 30. jun. „	408	„ „	61.20
„ 1. jul. „ 14. jul. „	188	„ „	28.20

Vkup 5211 kosile fl. 781.65

k temu nagrada kuharici in deklama „ 30.—

Vkupni troški: . . „ 811.65

Denarni položaj je tedaj:

Vkupni dohodki . . fl. 946.88

Vkupni troški . . „ 811.65

prebitek „ 135.23

Le-ta se porabi v šolskem letu 1888/89.

Slovenci! osobito premožnejši in, ki morda živite v izobilji, odprite zopet svoje radodarne roke in svoja usmiljena srea, podpirajte baš letos našo dijaško kuhinjo, ker je strahovita toča Ptujski okraj letos hudo zadela! Vsem starim dobrotnikom pak kličemo: „Bog plati! Bog vas živi!“

Milodare, bodisi viktualije, bodisi denar, sprejema č. g. o B. Hrtiš, gvardijan in župnik na Ptujem.

V Ptuj, dne 16. septembra 1888.

P. Benedikt Hrtiš, gvardijan in župnik.

Gospodarske stvari.

O sodih za vino.

Ker se bliža trgategv ali že tudi semtertje začenja, sodimo, da bode prav, če podamo našim bralcem nekaj naukov za ravnanje s sodi. Pač vemo, da naši bralci vedó ravnanje s sodi — tako, kakor je že iz davna v njih kraji navada. Le-ta navada pa lahko, da ni po vsem dobra ali je vsaj taka, da je dobro, če se pri njej kje kaj popravi.

Napravlja se sod najbolje iz hrastovega lesa in ta mora biti popolnem zdrav. Če je le količkaj pirav, ni za sode. Ako pa je hrastov les zdrav, tedaj trpi sod iz njega dolgo, če se ravna z njim, kakor je prav. Jemlje se tudi kostanjev les in ni slab sod iz njega, toda bolje je že sod iz hrastovega lesú. Borov ali smrekov les pa ne kaže za sode, iz ene strani je premehek in za to hitro zgnjije, iz druge pa ne stori vino v njem dobro.

Ali vsakdo zna, da nov sod ni za to, da se vlije va-nj vino, ne da se sod za to pripravi. Hrastov les ima namreč nek okus iz čreslovine, katere je veliko v njem in zato dobi tudi vino nek okus, ki nam ne ugaja. Po vrhu pa še izpremeni barvo vina, belo se v takem sodu precej potemni. Ako ti je torej vlti vino v nov sod, nalij v sod poprej vrele vode in dobro bode, če prideneš kropu žveplove kisline. Na enem kratu pa še vrele vode ne bode zadosti, ampak vlij je 4 do 5krat, potem pa daj čiste vode v sod ter jo pusti čez noč v sodu. V jutru potem izliješ staro vodo iz soda in to se ponovi toliko dni, da postane voda po polnem čista in brez kacega okusa.

H koncu pa se zakuha sod z moštom, če ga imamo; če ne, pa s kalnim vinom. Kdor ravna tako z novim sodom, ni se mu bati, da se izkazi v njem vino.

Če pa iztočiš vino iz soda in nimaš va-nj več vina naliti, treba je, da izmiješ iz njega vse ostaline vina. Ako ni bilo več droži v vinu, bode zadosti, če izpereš sod par krat s čisto vodo. Če je pa bilo še droži, tedaj je treba, v

sod s krtačo ali z verigo. Tudi po zunanji strani se omije sod in kolikor moč, osnaži. Zatem pa postavi sod takó in pusti ga tako dolgo, da izteče vsa voda iz njega. Na zadnje še vžgemo žvepla v sod in zabijemo ga trdno, da ostane ta žvepleni dim v sodu.

Tak sod ostane ti potem več mesecev vin-ski in treba ga je le še semtertje žvepljati, če ostane več mesecev prazen. Ako pa hočeš zopet va-nj dati vina, izmij ga s čisto vodo in vžgi malo žvepla va-nj, da se prepričaš, je-li ti ni pri vsej skrbi še vendar-le kje splesnil.

Kedar je bilo vino „na pipi“ in je dalje časa teklo, izgodi se rado, da na konci „cikne“, to pa daje tudi sodu cikast okus in treba je tak sod še posebno dobro izprati. Ako ni bilo tako vino dolgo v sodu, zadostuje, če se par-krati sod izplahne z vrelo vodo, sicer pa je treba ji pridjati nekaj sode in sod potem dobro žvepljati. Ko bi bil pa že močno cikav, tedaj ne kaže druga, kakor da se izbije sodu dno na eni strani in vlije v sod nekaj špirita ter se zažgé. Dno pa se v tem zopet zakrije na lehkó.

Zakaj je žvepljanje? Pri vsej skrbi, ki jo ima človek za sode, izgodi se vendar še v ča-sih, da kateri splesni ali dobi kake druge glive va-se. Ako te ostanejo v sodu in se vlije vino na-nje, skazi se in ni mogoče spraviti ga več v denar in še doma se izpije le z nevoljo. Kedar pa se zažgé žveplo v sodu, zveže se žveplo s kislikom in napravi se neka sokislina, nekaj pa se je izpremeni v žveplovo kislino in ti dve vkončate glivice. Nekaj pa jih vmori tudi to, da nimajo kislika, brez njega pa ni življenja, tudi glivic je zato konec.

Tudi pri žvepljanji ni vse dobro, kakor to delo opravimo. Sod mora biti trdo nabit in žveplo, ko izgori, ne sme kapatí doli v sod, ampak mora se potegniti sopen iz soda. Ako ostane tak ogorek v sodu, raztopi se v vinu in vino dobi neprijeten okus in tega bili bi si sami krivi. H koncu se zabije sod in sedaj lehkó čaka, da vliješ novega, rujnega vinca va-nj, ne da se ti skazi v sodu.

Sejmovi. Dne 6. oktobra v Kostivnici, v Pišecah in v Tilmiči. Dne 8. oktobra na Dobrni, v Gomilici, v Halbenrainu, pri sv. Heleni.

Dopisi.

Iz Cezanjevec pri Ljutomeru. (Sklep šole.) Dne 13. septembra je bil tukaj sklep šole. Praznovala se je ob enem tudi štirideset-letnica vladanja našega svitlega cesarja. Že zvečer poprej so to slovesnost naznanjali poki možnarjev, kakor tudi zjutraj, ko je beli dan odzvonilo. Ob osmi uri so se vsi učenci in učenke v šolskih sobah zbrali. Potem smo šli v cerkev k sv. maši. Brali so jo g. kaplan M.

Osenjak. Žal nam je bilo, da ni bila peta na-povedana, ker so bili že pevci (dijaki in učitelji) za to naprošeni in bili bi kaj radi naši želji ustregli. Po sv. maši so prejeli večji učenci in učenke sv. obhajilo, ker je bila dan poprej zadnja spoved. Potem so šli vsi skupaj in z mnogo drugimi v lepo okinčano sobo. Ko jih g. nad-učitelj pozdravi ter jim slovesnost tega dne razloži, prične g. J. Kryl, učitelj realke v Lju-tomeru, kot naš krajni šolski ogleda, prav go-reče govoriti, popiše prvič življenje presvetlega cesarja, pove potem, kaj je Nj. veličanstvo za šolo in cerkev storilo ter navdušuje mladost, naj bo hvaležna in to hvaležnost bode pokazala s pridnostjo, „kar se otrok v mladosti nauči, to ga navadno v starosti redi“; tega, kar se je kdo naučil, ne more mu ne tat okra-sti, ne uima vzeti, ne molj, ne črv preglodati. Polaga starišem na srce, naj svoje otroke pridno v šolo pošiljajo, ne bode jim nikdar za to žal, kar za svoje otroke zaradi šole žrtvujejo. Po tem živem, dolgem govoru deklamovalo je še šest otrok, trije dečki in trije deklice v spomin te sveča-nosti. Zdaj se zapoje cesarska pesem, in lepo se je to pa vsem kraji razlegalo. Po nekolikem počitku nazdelile so se štiri lepe, velike podobe cesarja, slednjič pa 156 knjižic „Naš cesar“ in cesar Franc Jožef I. 1848—1888 od J. Tomšiča, Teh si je 26 otrok samo kupilo, 100 pa jih je kupil krajni šolski svet in 30 g. J. Vidopivec, ud krajnega šolskega sveta. Hvala in slava mu! Ker so bili otroci tešči zaradi sv. obhajila, po-delilo se jim je še pred odhodom nekoliko okrep-čanja na trošek krajnega šolskega sveta,

Iz Slov. Bistrice. (Vojaške vaje.) Že čez 40 let je, kar so bile tukaj vojaške vaje. Kupila je tedaj mestna občina veliko oštarijsko poslopje nekdanjega Mudeja in uredili so za vojašnico, pred drugo vojaško vajo pa so nam zopet vojake iz tega obširnega poslopja vzeli za vselej. V spomladi t. l. so dali mestni ob-činski prvaki z divjimi kostanji zasaditi „Kai-ser-Alle“ od vojašnice mimo občinske hiše proti prestaremu železnemu stolpu v mestnem ob-zidji proti graščini. Spoljubilo se je vojaškim krogom naš kraj zopet za vojaške vaje izbrati, za-povedano je bilo v naših okolica-h vse ceste in moste popraviti ter so zato vojaški inženirji pregledovali naše okolice. Snažili smo poslopja in ceste. Proti mali Gospojnici pričeli so vo-jaki skoz mesto prihajati: pešci, konjiki in top-ničarji s topovi. Velik „šunder“ je bil med ljudstvom, ker so videli tako mnogobrojno in toliko vrst vojakov. Vojaških krdel vodje bili so nastanjeni po mestu, še sam svitli cesar bil bi imel priti ali došel je le nadvojvoda Albreht kot nadpoveljnik vse vojske. Od 8. do 12. sept. je mestni magistrat prepovedal po mestu in in predmestju voziti ali živino goniti in otroke brezskrbno pustiti, morali smo tudi svoje hiše,

kolikor nam je bilo moč, spodobno okinčali s cesarskimi, avstrijskimi in štajarskimi banderi z venci in zelenjavo ozaljšali. Popoldne dne 9. septembra se je pripeljal nadvojvoda Albreht s svojim spremstvom, o mraku tega dne je bilo mesto krasno razsvitljeno, po glavnih in širših ulicah mesta so rakete v mnogovrstnih barvah in podobah v zrak spuščali. Storila se je pa ta svečanost tudi za spomin 40-letnega vladanja našega svetlega cesarja. K noči tega dne se je videlo in slišalo več vojaških godeb, velik šunder in krik vojakov se je povsod slišal, ker so bili oskrbljeni z obilo pijačo. Nadvojvoda Albreht se je mestjanom lepo zahvalil za spodobni in sijajni sprejem, ki so mu ga naredili. Kakor se sliši, je sprejem meril na to, da bi zopet vojake v naše izpraznjene kasarne dobili. Nekaj so tudi bili uslišani.

S Holma. (Slovesni sklep šolskega leta. — Cesarjeva 40-letnica.) Od vseh strani prihajajo sedaj dopisi, kateri naznanjajo, kako se je tu, kako tam s šolarji 40-letnica vladanja našega presvitlega cesarja obhajala. Tudi mi Holmčani v tem oziru nismo zaostali. Dne 13. septembra se je namreč tudi na našem krasnem hribčku o priliki slovesnega šolskega sklepa 40-letnica vladanja Njih veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa sicer brez vsega šuma, vendar pa prav lepo obhajala. Ob 9. uri je bila slovesna sv. maša, pri kateri so kakor tudi po maši hvalno in cesarsko pesem šolarji posebno lepo peli. Po sv. maši so se otroci podali v I. razred šolskega poslopja, nad katerim so vihraječe zastave naznanjevale, da se obhaja v tem poslopji danes posebna slovesnost. V krasno okinčani sobi I. razreda pozdravi najprej tačasni učitelj g. Kosi navzoče starše in druge prijatelje šole, kateri so se v precejšnjem številu zbrali. Potem so se vrstile razne deklamacije s petjem; posebno dopadalo je petje s spremljevanjem na harmoniji. Po tej točki, pri kateri so, kakor že prej v cerkvi, otroci jasno pokazali, da so imeli res izvrstnega, vsestransko spretnega učitelja, razdeli omenjeni g. učitelj med boljše učence knjižico: „Naš cesar Franc Jožef“ ter jim v lepem, navdušenem govoru razloži visoki pomen letošnjega leta in jih opominja knjižico prav pridno in marljivo čitati. Ko govornik konča, zagromi trikratni „živio“ na Njih veličanstvo presvitlega cesarja in učenci zapojejo cesarsko pesem. Tej sledi več nagovorov patriotskega zadržka. Sedaj stopi naš obče spoštovani občinski predstojnik, g. M. Ivanuša, ki je ob enem tudi šolski ogleda, ter se v kratkem a dobro premišljenem in jedrnatem govoru zahvali gg. učiteljema, namreč č. g. katehetu in g. učitelju za njih trud, starišem pa, da so tako pridno otroke v šolo pošiljali, Taisto zahvalo gg. učiteljema in stari-

šem izreče potem tudi jeden učenec II. razreda. S tem so bili, rekel bi, duševni užitki končani in tem so sledili telesni. (Konec prih.)

Iz Ljutomera. (Vesela novica.) V ponedeljek dne 24. septembra ob 8. uri zvečer naznanili so nam možnarji veselo novico, da je železnica od Radgone v Ljutomer v deželnem zboru Graškem sklenjena. Novica je razveselila nas Ljutomerčane tako, da nismo mogli drugače, nego veselja smo razsvetlili naš prijazni trg, ter s strelbo in godbo naznanili celi okolici, da za nas nastane novo življenje. Zdaj bomo enkrat prišli v zvezo s svetom, naši pridelki bodo po hitrem potu prišli na ine kraje in naše gmotno stanje se bode vzboljšalo. Dozdaj smo bili tako rekoč skoro izključeni od svetovne trgovine. Naš okrajni zastop — kojemu na čelu stoji naš velezasluženi gosp. Kukovec — je žrtvoval za to podvzetje 50.000 gld., trg Ljutomer 20.000 gld. in, kakor vemo, bode tudi Zgornje-Radgonski zastop prišel na pomoč s svoto 30.000 gld., dežela pa vsled sklepa deželnega zbora z 200.000 gld. Imamo toraj zdaj upanje, da se bode z zgradbo te proge hitro začelo. Res veliko truda in dela je to stalo, in za vse to se imamo zahvaliti le našemu velecezenjenemu načelniku okrajnega zastopa, kateri je ob enem tudi deželni poslanec, g. Kukovcu. On je tudi v deželnem zboru to podvzetje iskreno zastopal. Tukaj se tudi taki ljudje nahajajo, kateri so ga črnili in obrekovali, češ, da je bil največji nasprotnož te železnice. No zdaj mislimo, da jim bodo jeziki zavezani. —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nj. veličanstvo, svitli cesar je bil uni den v veliki nevarnosti na vojaških vajah pri Novem mestu. Streljali so s topovi in svitli cesar je dal povelje, naj neha streljanje. Na to jaha naprej ali pri eni bateriji niso slišali povelja, zato so še vstrelili in sreča, da še svitli cesar ni bil prišel tako blizu, da bi ga bila krogla dosegla. — Včeraj je prišel nemški cesar, Viljelm II., iz Bajarskega na Dunaj in ostane blizu celi teden gost svetlega cesarja. Za to mu izkažejo, koder pride, tudi vsi avstrijski narodi največje časti, posebno pa še na Dunaji. Skozi naše kraje pa menimo, da ne pride. — Štajarski dež. zbor je sklenil v soboto, dne 29. septembra, svoje seje. Med drugim je sklenil, da kupi dežela gozdov na Gornjem Štajarji za 1,363.000 gld. Ni gotovo, da je bilo treba tega, na korist pa ne bode to nikoli deželi. Na predlog poslanca dr. Jurtela ima se Dravi popraviti struga gori in doli od Ptujja. — Nemški konservativci štajarski imajo te dni na večih krajih politične shode. V njih poročajo njih dež. poslanci o svojem delovanju v dež. zboru. Le-ta poročila pač ne bodo pre-

vesela. — Drž. poslanec Ghon, vsiljen slov. prebivalcem v Velikovskem okraji, brž ne od stopi, to pa zato, ker se boji, da pride za njim kak slov. poslanec. — Koroški dež. zbor se pritožuje, da ima južna železnica premalo vlakov od Maribora skozi Koroško v Tirole. Je resnica, toda tudi potovalcev ne dobi veliko. — Kranjski dež. zbor je sklenil novo lovsko postavo. Gg. lovci niso z njo posebno zadovoljni, tembolj pa kmetovalci. — Peščica nemških poslancev v dež. zboru v Ljubljani toži, da se poriva ondi nemščina v kot, dež. predsednik, baron Winkler, vgovarja tej pritožbi z vso pravico. Tudi na Kranjskem še sedi nemščina po gostem za mizo a domači, slovenski jezik ji še streže. — V Gorici, kakor drugje, kjer je liberalno starešinstvo, treba bode novega posojila, 250 000 gld. pa še bode zaprvo silo zadosti. — „Slov. jez“, politično društvo v Biljani, prosi za spremembo volilne postave. — V Opatiji prireja se ozdravilišče za c. kr. častnike. — Mestni zastop v Trstu nastavi v časih može za vodjo kake ljudske šole, ki niso po postavi za to; se ve, da stori to le takrat, če so „čiste laške krvi“. Tem večja pa je potlej žalost, če pride c. kr. vlada pa vrže take moževe s stola, ki nič ni za-nje. — Dež. glavar v Kopru, dr. Vidulich ostane na svojem mestu, škoda! More biti bode pa poslej bolji tudi hrv. poslancem nasproti. — Hrv. sabor ali dež. zbor v Zagrebu pričné dne 4. novembra svoje delo. Večina je v njem madjaronska in torej ni za to, da se pričakuje kaj prida iz tega sabora. — Minister Tisza obdrži posle finančnega ministerstva. Mož torej čuti, da je on najbolji mož za to ter še najbrž pomore ogerskim blagajnicam do denarja. Zal, da drugi ljudje niso te misli.

Vunanje države. Sv. Oče so imeli v nedeljo dne 30. septembra, veliko črno sv. mešo v cerkvi sv. Petra. Navzočih je bilo prek 30.000 ljudi. — Ital. minister Crispi je dobil visoko odlikovanje od svetlega cesarja. Tudi ital. kralj mu je podelil visoko odlikovanje. Ni dvoma, da dobi enako tudi od nemškega cesarja, kedar pride v Rim. — Italija nič ne zaupa svoji sosedu, Francoski republiki. Hodi jima pa za Tunis, malo deželo v Afriki. Obé bi jo radi, doslej pa je še v rokah Turčije. — Francosko ministerstvo misli na nov volilni red za zbornico ali za drž. poslance, sodi pač, da še ni varno za republiko, če ostane pri dosedanjem volilnem redu. Mogoče, da dobijo poslanci večino, ki ne marajo republike in potem se prelevi republika v kraljestvo ali pa v cesarstvo. To bila bi seveda grozna nesreča ali ka-li. — V Nemčiji je hud krik nad možem, ki je izdal dnevnik pok. cesarja Friderika III. V tem dnevniku stoji marsikaj, kar ni ljubo ni Bismarcku ni onim nemškim vladarjem, ki so sedaj v „gornjenemški zavezi“ pod nemškim cesarjem. Mož je

sedaj že celo pod ključem, ime mu je dr. Heffken in je doma v Hamburgu. — Ruski car in carica sta se podala na jug v Kavkaske gore. — Ruski minister za drž. finance ali blagajnice kupuje srebro v tujih deželah in iz njega kuje se doma denar — srebrni rublji. — Čuje se, da se skliče Bolgarija dne 22. oktobra za neodvisno kneževino in da ste Nemčija in Avstrija s tem zadovoljni. Na to, kar porečete Rusija in Turčija, pa ni treba gledati, misli bojda sedanje bolgarsko ministerstvo. No to je pa vendar-le preveč za enkrat — dima. Stvar ni, da jo človek verjame. — V Srbiji si vtrjuje ministerstvo zaupanje pri ljudstvu, vendar pa mu to ne hodi posebno gladko, največ za to, ker še ne zna nihče, kaj bode s kraljico Natalijo. — V Albaniji čaka brž ko ne Turčijo kmalu delo, kajti tamošnji prebivalci se pripravljajo na to, da bi, čem prej mogoče, otrsli turški jarem raz sebe. — Zaroka grškega kraljeviča z mlajšo sestro nemškega cesarja je sedaj že gotova in je mogoče, da se sedanji kralj odpove vladanju. Kakor je podoba, ni mu veliko nikoli bilo za to. — V Zanzibaru se godi tamošnji nemški družbi, ki dela za to, da se tisti kraj podvrže Nemčiji, zadnji čas precej slabo. Kramarska Anglija ji je nevošljiva in od nje prihaja podpohovanje zoper Nemčijo med prebivalstvo.

Za poduk in kratek čas.

Kruci na Sekolovskem.

(Konec.)

V Koračicah je bila takrat najimenitniša hiša pri Ozmecu. Ondi so prenočevali čestokrat vinski kupci in drugi imenitni tujei in potovalci. Tudi tisto noč, ko so Kruci prišli, prenočeval je pri Ozmecu neki imeniten mož, ki je imel ogenj v srcu, v žepu pa denar in ostro nabit samokres. Ko izvé ta tujec, v kakšni nevarnosti so Koračani, vstane in gre iz hiše ter opazi po cesti gori in doli jezdečega vodjo, ki je z golo sabljo mahal in govoril: „Vse bo mrtvo, kar se gane“. Ta tujec zleze za plot, vzame svoj samokres in dene vodjo Krucev na muho, tako da se s konja zvrne, ko tujčev samokres počí. Na pozvavni krik vodjev priletijo Kruci skupaj, vzdignejo svojega vodjo, a ko vidijo, da je mrtev, privežejo ga za konja in zbežijo proti domu, misleč, da je kde za vesjo mnogo oroženih vojakov.

Da so vedeli, kam bi šli Kruci ropat, morali so imeti ogleduhe, ki bi preiskali, kde bi več česa našli in kod bi s svojim ropom varno hodili.

Nekega pomladanskega jutra, ravno ob času prve kopi, ko so bili močje in sploh močnejši ljudje v goricah, prijezdil je v Koračice gospod s svojim hlapcem, kakor se je kaj takšnega večkrat zgodilo, ne da bi se kdo temu

čudil. Na videz je bil ta gospod vinski kupec. Oblečen je bil gosposki, govoril pa je nemški in slovenski. Popraševal je, kdo še ima kaj vina, kakšno je in kakšno ceno ima. Prejezdil je že vse vrhe čez Lahonščak, Hujbar ter prišel v Velike (Ljutomerske) gorice.

Nek Koračan pa si je tisto jutro dobro oči umil ter je videl bolje nego vsi drugi. On je kmalu spoznal, da ta dva jezdeca nista vinska kupca, ampak Kruca, ki si ogledujeta te kraje, da bi spet s svojimi tovariši prišla ropat. Zato on previdno hodi za njima in povsod ljudem na uho šepeta, kaj da on o teh ljudeh misli. Ko pridejo v Velike gorice, pravil je tajni spremljevalec teh jezdecev svoje mnenje tudi ondašnjim kopačem. Ti peljejo Zelenka, — tako se je bojda ogleduh imenoval — v neko klet, polno sladkega vina. Zelenko je bil vesel in dobre volje nič hudega sluteč. Njegov sluga pa je bil zunaj in konja čuval. Koračan je med tem zbral celo krdelo kopačev, ki so se od vseh strani bližali s svojimi motikami kleti, kder je Zelenko popival. Zelenkovemu slugi se je dozdevalo to jako sumljivo. Večkrat stopi v klet in opomni gospodarja, naj bi konje zasedla in odjezdila. A Zelenko je bil dobre volje in ni hotel slišati, da bi že odšel.

Naposled reče sluga Zelenku: „Gospod, zajezdite konja, zadnji čas je, kajti ljudje od vseh strani šumrajo“, to je, ljudje se zbirajo in trušč delajo. Gospod, že nekoliko vinjen, pa odgovori: „Naj ljudje šumrajo, ti le konja plavca drži“.

V tem pa že kopači z motikami planejo nad Zelenka, ki je v smrtni stiski klical: „Plavca, plavca!“ A ljudje so bili že njegovega slugo in konja plavca vjeli, njega pa so kot ogleduha Krucev z motikami ubili.

To so nekateri spomini, ki še se zdaj hranijo med ljudstvom iz tistega žalostnega časa, ko so cele trume rokovnjačev in roparjev hodile iz Ogorskega čez mejo pleniti in ropat, kakor sem že omenil, so največ trpeli prebivalci ob ogerski meji, oziroma večja sela blizu meje, kakor Središče, Ormož, Ljutomer, Veržej, vendar so se večkrat ti roparji podali tudi nekoliko dalje in tako so večkrat prišli tudi k Sekolovcem in tukaj spet največkrat v vesi, ki ob veliki cesti ležé, kakor ravno Koračice.

Lovro Janžekovič,
župnik Verženski.

Smešnica 40. Krčmar se toži gostu, da gre sedaj slabo s krčmo. Človek neki vse premalo iztoči. „Tako“, zateguje gost, „tako, premalo iztočite? Temu pa se pomaga prav lahko. Za to ni treba druga, kakor da se gostom dajo kupice — bolj polne“.

Razne stvari.

(Cesarjev god.) V stolni cerkvi v Mariboru so Nj. ekselencija mil. knezoškof imeli dnes ob 9. uri o godu svitelega cesarja slovesno sveto mašo. Pri njej so bili c. kr. častniki, uradniki, šolska mladina in obilo vernega ljudstva.

(Sadna razstava.) V ponedeljek, dne 1. oktobra je svitli cesar odprl sadno razstavo na Dunaji. Sadje iz spodnjega Štajarja in Kranjskega dopada skorej najbolj obiskovalcem.

(Prve srečke.) Iz vrste srečnih sreček na razstavo v Celji podamo dnes po redu tehle desetero: 2203, 7219, 7010, 19.272, 4765, 11.104, 14.208, 11.550, 14.186, 12.237.

(„Savinjski sokol.“) Dne 7. oktobra ima „Savinjski sokol“ izredni občni zbor ob 3. popoldne na keglišči gostilne g. Jos. Lipolda v Mozirji. Na dnevnem redu je konečno sklepanje o tem, ali se izpremeni društvo v telovadno-gasilno društvo. Pravila so potrjena od vlade. Izvršujoči člani pridejo k zboru v društveni obleki.

(Razstava in nje srečke.) V ponedeljek, dne 1. oktobra, je bilo ob 2. uri popoldne srečkanje pri razstavi v Celji. Vseh 20.000 sreček se je bilo razprodalo, dobitkov pa se je nastavilo 386. Ostalih 19.014 srečk je torej propadlo. Dobitki so vkup vredni, kakor se pravi, 2000 gld. Najdražji dobiček je podoba svitelega cesarja iz srebra ter stane 1300 gld. Števila srečnih sreček priobčimo, kedar jih dobimo v roke.

(Vrli posli.) O razstavi v Celji je delila c. kr. kmetijska družba, pa tudi nje podružnica v Celji najvrlišim poslom, hlapcem in deklam tega okraja posebna darila. To je hvale vredno, kajti vrlih poslov število postaja zmerom bolj redko.

(Nevihita.) V čeraj, dne 3. oktobra, je bil ves den močen jug, v noči pa je nastal velik vihar in je menda precej škode napravil na strehah in na drevji. V Mariboru je precej pobitih streh, sicer pa je, ko to pišemo, rahel dež, vendar pa se nam ponuja že solnce in obeta se nam torej spremenljivo vseme.

(Mestna požarna bramba) v Mariboru razpošilja svoje letno izvestje in pobira ob enem po 1 gold. od stranke, h kateri ga prinese. Zoper to še sicer človek ne reče toliko, saj ima požarna bramba tudi stroškov, ali kar se potlej baha v svojem izvestji, da je „selbstlos“, to je, da ne išče ničesar za se, to je pač tudi le prazno bahanje.

(Bolne oči.) V naših dneh se toži velikokrat, da imajo otroci bolne oči in se ne zna, odkod da pride bolezen. Nemški zdravnik, dr. Foerster v Vratislavi, trdi, da pride le ta bolezen večkrat od tega, da je srajca okoli vratu pretesna.

(Shod avstrijskih kat. veljakov) bode letos na Dunaji in sicer v dneh 26.—29. novembra. Priprave za nj so že vse v spretnih rokah in upamo, da bode ta shod sijajno znamenje za to, da živimo v katoliški Avstriji.

(Požarna bramba.) V Ormoži je novi odbor požarne brambe ves od noge do glave nemšk. To pa jim ne brani, da imajo tudi necega juda med seboj. No, to je lepo društvo, vredno gospôde, ki je pri požarni brambi.

(„Posojilnica“ v Mariboru) je imela meseca septembra 1888 dohodkov fl. 76.640.60 stroškov fl. 69.427.71 toraj skupaj denarnega prometa 146.068.31.

(Hranilnica.) Iz mestne hranilnice v Mariboru gre zadnji čas vedno več denarja, kakor pa ga prihaja va-njo. Meseca septembra je bilo vloženih 145.321 gold. 38 kr., izvzetih pa 174.092 gld. in 6 kr., tedaj za celih 18.870 gld. in 38 kr. več, kakor je bilo vzprejetih.

(Zločinstvo.) Na cesti s Polenščakn proti sv. Tomažu so našli v noči 20. septembra Matija Šumarja, hlapca iz Savec, vsega v krvi. Hlapec Ivan Čizej, doma na Polenščaku, se obdolžuje, da je kriv tega zločinstva.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Franc Puntar, kapl. v Cirkovicah, dobi župnijo M. D. v Novi štifti; č. g. Jos. Sattler, provisor pri sv. Križi nad Mariborom pa le-to župnijo, č. g. Jože Atteneder, kaplan na Vidmu, ostane na svojem mestu in č. g. P. Konrad Stazinski pride za kaplana k sv. Petru in Pavlu na Ptuji.

Loterijske številke:

V Gradcu 29. sept. 1888:	26, 75, 4, 37, 47
Na Dunaju „ „	12, 18, 28, 62, 4

Zahvala.

Za obilno udeležbo pri pogrebu moje rajne matere

Treze Freiham rojena **Pitner**,

katera so po mučni bolezni dne 28. septembra t. l. mirno v Gospodu zaspali, izrekam č. g. duhovnoma, g. nadučitelju, obitelji g. Thallerja in vsem, ki so se tako obilnem številu udeležili pogreba tem potom najiskrenejšo zahvalo

Žalujoči sin Franc.

Pri sv. Ilju v Slov. gor. 1. oktobra 1888.

Hiša z vrtom na prodaj

v vasi Luče, v zgornji Savinjski dolini, popolnoma nova, na primernem prostoru, sposobna za krčmo, posebno prenočišče ptujcev, tudi za vsako trgovino, pogoji ugodni.

Več o tem pové Janez Krivec, posestnik v Lučah.

1—3

Naznanilo.

Slovenski otroški vrtec „družbe sv. Cirila in Metoda“ v Celji, zvezan s privatno deklško šolo čč. šolskih sester, odpre se letos dne 8. oktobra.

Vsprejemajo se otroci vseh stanov, ter smejo ustopati vsak čas. Odprt je vrtec izvzemši nedelje in praznike vsak dan od dne 9.—12. ure predpoldne, in od 2.—4. ure popoldne.

Natančnejši pogoji se izvedó pri odboru podružnice v Celji družbe sv. Cirila in Metoda in pa pri vodstvu omenjene deklške šole (v hiši šolskih sester.)

P. n. gg. stariši, ki želé, da bi njihovi otroci — stari najmanj 3 ter največ 6 let — zahajali v ta vrtec, se naj oglašé pri voditeljici deklške šole, ali pa pri podpisanem odboru.

V Celju, dne 13. sept. 1888.

Za odbor podružnice v Celji družbe sv. Cirila in Metoda:	
Dr. Iv. Dečko,	Drd. Urb. Lemež,
načelnik.	tajnik.

3

Cerkovnik in organist,

ki je tudi ob enem rokodelec, si išče službo na kraju, kjer bi imel tudi kaj polja ali pa ga vsaj mogel v najem dobiti. Dopisi na upravníštvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru.

2—2

Učenec z dobrim šolskim spričevalom, zmožen slovenskega in nemškega jezika, vzprejme se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Zahvala in priporočba.

Podpisani zahvaljuje se častitemu p. n. občinstvu in znancem za dosedaj mu skazano zaupanje in uljudno naznanja, da je prevzel občeznano gostilnico

„zur alten Bierquelle“

(poštne ulice)

in prosi za obilno obiskovanje.

Točil bodem izvrstno **Götz-ovo marcno pivo** in stregel častitim gostom z okusnimi jedmi in izvrstnim vinom.

S spoštovanjem

4—10

M. Spatzek.

NB. V soboto in nedeljo zajutrek.

Najboljši molitveniki za šolarje.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru tiskala in založila je:

I. „Sveto opravilo“,

Str. 250. Cena: polusnje 60 kr., usnje z zlatim obrezkom 70 kr., nevezano 18 kr.

II. „Ključek nebeški“,

sestavil Ivan Skuhala. Str. 192. Cena: polusnje 50 kr., usnje z zlatim obrezkom 60 kr., nevezano 14 kr.

Mlin se da v najem.

Oskrbništvo Ptujkega Minoriškega konventa na Hamrah pri Ptui, fare Majšperske, da v najem za tri leta mlin na štiri kolesa s tolkačo za kašo in prešo za olje za najemnino 350 gld. za vsako leto od 15. oktobra t. l. Več pové oskrbníštvo.

2 2

Gospodu **G. Piccoli-ju**, lekarju „pri Ange'n“ v Ljubljani.

Sprejmite izraz moje najskrenejše zahvale za esenco, katera me je rešila bolezni, koja me je spravila skoraj na kraj groba. Strašne bolečine sem trpel v želoden brez vsakega upa na olajšitev. Vedno hujšej bolezni pridruži se še zlatenica. Ali jaz in mnogo mojih tovarišev dobilo je zopet popolno zdravje, in to le po Vašej nedosegljivej „Piccolijevej esenci“, za kojoj smo Vam do smrti hvaležni.

Josip Tomažić,

c. kr. orožniški vodnik v Pulji.

20

Radenska slatina je edina mineralna voda na svetu, katera ima toliko litija v sebi, zato se rabi posebno proti protinu, žolčji in mehurji bolezni. Vsled obilja ogljikove kisline in natra se priporoča tudi pri želodčni bolezni, hemoroidah in nahodih. Radenske železne kopelji za blednico in ženske bolezni, itd.

Radenci / kopališče.

Razpošiljatev Radenske kisle vode

Poskušnje dra. Garrod, Biswanger itd. so dokazale, da je ogljiko-kisli litijon najboljšje sredstvo pri boleznih, ki izvirajo v prebivniščavnični kislini. Iz tega se razvodi v liki vspeh tega zdravila.

Prospekti brezplačno in franko v kopališči Radenskem na Štajarskem.

15—26

Zaloga v vseh večih specer. prodajalnicah in gostilnicah.

Hišne orglje

z dvema spremenoma, z dobrim glasom, prodaja **Vinko Skamlič**, organist v Leskovci pri Ptui.

2—2

Mita Borlskega mosta čez Dravo se da v najem.

Mita Borlskega mosta čez Dravo se da v najem za tri leta, t. j. od 1. januarja 1889 do konca decembra 1891 z izključno ceno 2000 fl.

Iz tega vzroka vrši se dne 29. decembra 1888 ob 11. uri predpoldnom pri tukajšnjem uradu očitna dražba in se smejo dražbeni pogoji vsaki dan uvideti.

Okrajni odbor Ptujski,

dne 14. septembra 1888.

3-3

Naznanilo.

1—3

Podpisani imajo čast javiti sl. občinstvu in čč. duhovščini, da so ustanovili trgovino raznovrstnega blaga:

Raznovrstne kave, čaja, olja, južno sadje, pomeranče, limone, dateljne iz Aleksandrije, narurne Istrska vina itd, ter razpošiljajo omote od 5 kil po pošti proti povzetju in večje omote po železnici, ter jamčijo za točno in dobro postrežbo, na zahtevanje pošljejo cenik.

Priporočevaje se za obilo naročbo znamenjejo se z odličnim spoštovanjem

E. A. Dolinar & Comp.

Trst, v ulici Aquedotto 27, Trst.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je založila in natisnila naslednje knjižice:

Svete pesmi za šolarje.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Zbirka narodnih pesmi.

Eden iztis vezan velja 10 kr.

Angeljska služba božja,

poduk za strežnike ali ministrante.

Eden iztis vezan velja 5 kr.

Kdor 50 iztisov kupi, dobi 20 % na-davka. Posamezni iztisi po pošti 2 kr. več.

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 40. šte. „Slov. Gospodarja“.

1888.

4. oktobra.

10.

Življenje sv. Viktorina.

Spisal dr. M. Napotnik*).

Najstarejšim in najslavnejšim mestom slovenskega Štajarja prišteva se poleg Celja tudi Ptuj, ki tako lepo leži ob levem pobočju deroče Drave. Prvotno ime se v spomenikih sive starosti piše jako različno, p. Poetavio, Petovio, Petavio, Patavio, Petaviona, Patavion, Potabion in v prav skazenih oblikah Pictabio, Pictavio, Pictivio. Pred razdelitvijo Panonije v dva kosa in pozneje v tri plati, je Petovij, današnji Ptuj, bilo najvažnejše ker najpoglavitejše mesto gorenje Panonije. Po dovršeni razdelitvi ni bil Petovij, pač pa Sabarija, ki je stala v sredini nove provincije Panonije I, prestolni sedež rimskemu predsedniku ali načelniku in tako tudi pravo stolno mesto prelepej pokrajini.

V tem davnodobnem mestu Štajarskem, katerega ustanove ne doseza nobena zgodovina, bivali so tje do sredine drugega krščanskega veka neverni pagani, ki so častili in molili ničeve malike: Serapida, Jova, Solnce. Kako vega rodú in kakove narodnosti so bili panonski stanovniki iste dobe, o tem vprašanji se še pričakajo in prepirajo učenjaki. Ali da niso bili Sloveni, razglasil še doslej ni nikdo polnoveljavnega, določno-jasnega dokaza. Segale so pač kaj lahko do tod naselbine Slovenov, ki so že pred rojstvom Kristusovim bivali v vzhodnji Evropi, kakor Nemci v severni in Kelti v zahodnji. Rimljani so si znamenito mesto osvojili med letom 31 in 33 pred porodom Device ter so poslali tje celo trinajsto legijo in kmalu zatem še dve drugi legiji, Antoninsko in Olimacensko, tako da je samo vojakov nad 15.000 stanovalo v prostornem mestu, kojega okrog je meril dobro uro hoda.

Svetla luč svetega evangelija je prav zgodaj prisijala v to rimsko mesto in sicer za to, ker je tako ugodno ležalo ob veliki državni cesti, ki se je vila iz Italije skozi Celje mimo Ptuja na Panonsko. Krščanstvo moralo se je v Ptuji naglo in uspešno razširjati, osobito po krščanskih vojaki, trgovci, delavci in uradniki. Mnogoteri zgodovinarji trdijo, da je že v drugi polovici drugega veka bila ondudaj krščanska občina, ki je imela lastnega višjega pastirja. Toda imena prvih škofov Ptujskih nam

niso ohranjena, stoprav v drugi polovici tretjega stoletja nahajamo v Ptuji prvega po imenu nam znanega škofa: sv. Viktorina, toliko slavnega mučenika, kolikor marljivega pisatelja cerkvenega.

Sv. Viktorin je bil morda rodом Grk, to smemo in moremo sklepati iz Hijeronimovega poročila, ki pravi, da je umel bolje grški nego latinski jezik. Morebiti je Viktorin polatinčen Niketas, kar je: zmagovalec. Njegovega ožjega rojstnega kraja ne pove nobena zgodovina. Ako že ni bil porojen kje globoko v Greciji, zagledal je vsaj od meji ali v bližini te preblazene dežele luč sveta, tako resnijo skoro vsi zgodovinarji. Vendar pa ni nemožno, da je Viktorin bil rojen Ptujčan in je dobival skrbnejšo odgojo v grščini nego v latinščini, čemur bi se ne bilo čuditi po takratnih razmerah in običajih. Odrasel si je izvolil stan govorniški, ki ga je nekako silil, da se je bavil in pečal z grškim slovstvom. Vendar predno se je vzbrazil za spretnega in zvedenega govornika ali zagovornika, bil je vsled vzornega, bogoljubnega življenja in vsled vzglednega, čednostnega mišljenja po Božji previdnosti odločen za višjo službo cerkveno. Iz Grecije, Raisp celo pravi iz Aten, mesta grških Muz, bil je poklican v panonsko mesto Ptuj, da tamo zasede škoflji tron. Še laglje je postal vladika, ako je bil v Ptuji rojen. Ptujčani so gotovo domačina rajši izvolili škofom nego tujca. Umeščen pa je bil od Oglejskega patrijarha, katerega duhovni oblasti je pripadala Ptujška vladikovina, dokler ni leta 811 Drava razmejila patrijarhat Oglejski in Solnograški. Da je bil pobožni mož od vzhoda pozvan na zahod v toliko častno ker apostolsko službo, ni čuda, saj so v tem času blagovestniki prihajali v naše kraje od juga in vzhoda, ki je zibelj krščanstvu, kakor so pozneje dohajali od severa in zapada. Še rimski papeži imajo v prvi dobi zgoli grška imena. (Dalje prih.)

Novi sedež bratovščine naše ljube gospé z gore Karmelske in duhovno veselje pri sv. Trojici.

(Spisal A. V.)

Med bratovščinami, ki so v Slovencih najbolj razširjene, zavzema častno mesto bratovščina sv. škapulirja D. Marije z gore Karmelj. O tem povem tu kaj v kratkem.

*) V knjigi: Sv. Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec.

Okolo l. 1240 je živel na Angleškem čuden mož, klicali so ga Simon. V 12. letu zbeži v puščavo in tamkaj 30 let v votlem hrastu v pokori živi. Radi tega ga imenujemo Simon — Stock. V onem času se pa naselijo na Angleškem samostanci Karmeliti, h katerim na povelje Marijino tudi Simon pristopi in je za zapadne dežele l. 1245 izvoljen predstojnikom. V veliki, gorečni molitvi prosi mnogo let M. Devico, naj mu pokaže kako znamenje dopadnja nad Karmeljskim redom. In res, prikaže se mu nebeška kraljica v veliki svetlobi obdana od mnogobrojnih angeljčkov, v roki držeča sv. škapulir, reče mu: „Preljubi moj sin, vzami to oblačilce svojega reda kot znamenje moje bratovščine in posebne milosti, ki sem jo izprosila tebi in vsem Karmeljcem. Kdor v tem oblačilu umrje, bo obvarovan večnega ognja. Naj ti bo znamenje zveličanje, varstvo v nevarnostih in zastava posebnega miru in brambe“. Sedaj pusti Marija sv. škapulir Simonu v rokah in izgine. Takó stara pripovedka.

Ta Marijina obljuba se je takoj začela s čudeži, a kedaj se je začela Karmeljska bratovščina, nam ni natanko znano. Ker imajo udje dvojno predpravico, namreč: obvarovanje večnega ognja in rešenje iz vic; zato so nekateri zasmehovalci temu ugovarjali, katerim so papež Benedikt XIV. svoje povedali in ukazali o tem se držati določbe papeža Pavla V. Ta nauk so branili tudi sledeči papeži: Klemen VII. Pavel III., sv. Pij V., Gregor XIII., Klement X., Inocencij XI. itd. Pa raditega ne mislimo, da pridemo s sv. škapulirjem v nebesa, ako bi pregrešno živeli.

Ustanoviti sedež bratovščini sv. škapulirja ima pravico general Karmeljskega reda. Pismeno privoljenje od škofijstva se pošlje h generalu, ki na podlagi tega uredi ustanovno pismo. Naznaniti se mu mora tudi naslov cerkve in oltarja za bratovščino, ki postane privilegiran. Jednako je postal sedež Karmeljske bratovščine v frančiškanski cerkvi pri presv. Trojici v Slov. goricah.

Prava, najstarejša podoba se je častila v cerkvi oo. samostancev od gore Karmelj v sv. deželi. Godilo se je mnogo čudežev in Marija ni nikogar pustila brez tolažbe in pomoči. Ker so pa Karmeliti z veliko gorečnostjo širili pobožnost do svoje redovne varuhinje, začne se v XIII. stoletju od Mohamedanov raditega grozno preganjanje. Mnogi so prelili kri in dali življenje; spet drugi so ušli in po čudeži Turkom odbežali s podobo v Neapolj na Laško, kjer se jim prepusti nekšna cerkvice, tamkaj sv. podoba izpostavi. A tudi tukaj jo jame obiskovati mnogo ljudstva, mnogo pobožnih častilcev, takó, da morajo Karmelji ono cerkvico povekšati, katerim je izlasti nekšna nemška kneginja mnogo pripomogla.

V sv. letu 1500 nesó jo Neapoljanci svečano v Rim. Papež jo sprejmó z veliko bliščobo, ter dajo jo v cerkvi sv. Petra izpostaviti k očitnemu počeščenju. Rimljani in tujci vseh narodov želijo sv. škapulirja. Ne manjša je bila gorečnost ljudstva pri povratu v Neapolj. Kralj nastavi okolo čudežne podobe mnogo bolnikov, in v družbi samostancev in družega ljudstva prosi Marijo za ozdravljenje teh nesrečnikov. V tem hipu nastopi svitel sijaj nebeške lepote okolo glave Marijine in se razširja od tod čez bolnike, ki v tem trenutju tudi ozdravijo. Da pobožnosti ljudstva ustrežejo, dali so Karmelji po oni čudoviti podobi ponarediti veliko kôpij, in nov čudež Marijine dobrote se kaže tudi po onih ponarejenih slikah, in Marija uslišuje prošnje, ki se ji izražajo.

Tako istinito podobo so dali naslikati preč. g. superior pri sv. Trojici, ob priliki, ko so dobili dovoljenje za novi sedež Karmeljskega reda v Slov. goricah. Hvalimo Boga za to veliko milost. Sedaj pa v kratkem o slavnosti, ki se je vršila ob priliki blagoslovljenja te čudovitne podobe.

Zadnji čas se pri sv. Trojici vedno kaj novega omisli, kar je hvalevredno, ker s tem se vabijo zopet novi romarji. Nekaj tacega je lepa slika sv. škapulirja.

Že v predvečer 15. jul. so možnarji naznanjali veselje prihodnjega dneva. Točno ob 2. uri popoldne so prinesli podobo zakrito iz samostana preč. g. o. superior spremljani od svojih duhovnih tovarišev, ter se je potem v svečani procesiji zanesla v cerkev in postavila na glavni altar. Sedaj gredó č. g. superior na leco in navdušeno govorijo jedrnate besede o češčenju bl. D. Marije; zlasti so razlagali o dveh znanih obljubah Marijinih. Po pridigi so se začele s prvim blagoslovom s sv. Rešnj. Telesom „Dnevnic“ trajajoče blizo jedno uro. Sedaj se podoba odkrije in blagoslovi. Po tem činu so se nadaljevale večernice in je sledilo darovanje. Po darovanju je bila slovesna procesija s podobo okolo cerkve, katero je spremljalo čez 100 ovenčanih deklet. Potem se postavi podoba v privilegiran altar. Sedaj se zapoje zahvalnica, s katero se je končala slovesnost, ki bo ostala vsakemu v lepem spominu. Dal Bog, da bi novi sedež kmalu dobil prav mnogo udov.

Pobožne duše slovenske, ki želite dobiti posebne milosti, ali hočete uslišane biti? Pokleknite v cerkvi presv. Trojice pred to milostno podobo vaše nebeške matere, ki je natančno posneta po oni pravi podobi, razgrnite vašo srca pred njo in kraljica Karmeljska, ki se je v edno mer in v vseh časih skazovala sočutna, bo pa gotovo tudi vas uslišala in delila, česar jo prosite. Nikdo vernih Slovencev, ki bo obiskal cerkev presv. Trojice, naj ne zabi poklekniti pred to podobo!

Zlata sv. meša.

Dne 12. avgusta je obhajal naš rojak. č. g. Feliks Kramberger, rojen pri sv. Bolfanku v slov. gor., svojo zlato sv. mešo v Borovku. Tje je pred 55 leti odšel k redovnim gg. korarjem. Služil je kot kaplan, župnik, dekan, bil je 25 let vodja novincev in zadnjič kot knjižničar. Sedaj je sobratov starosta in vsem po novinstvenem navodu duhovni oče.

Njegovi sobrati so tedaj mu na večer čestitali k preredki slavnosti, kakoršnje že med njimi ni bilo nad 50 let, v časten, zahvalen spomin so mu pa podarili prelepo, čisto srebrno mešno kupo in eden izmed njih je proslavil v vzvišeni, preizvrstni pesmi tega zares zlatega mešnika, mil. knezoškof sekovski pa so ga odličili s častjo duhovnega svetovalca. Tržani-ognjegasci so ga zvečer počastili z lampado, godbo in popevkami ter so mu sijajno užarili na nasprotni gori njegovi začetni črki F. K.

Udeležila sta se — razun dveh sester in sestričinje — tudi dva krajana te svečanosti na juterno severni meji naše dežele. Mlajši, č. g. Jakob Gomilšak, nemški pridigar v Trstu, mu je bil sedaj pridigar k zlati sv. meši, stariši pa vlč. g. dr. Jos Muršec, profesor in kn. šk. lav. konsist. svetovalec, že nekedaj k primiciji.

Samostanska cerkev, ki je prekrasna in se vsa zlata leskeče, ni potrebovala za to sveto obhajilo ne cvetke, ne rožice, ne prepete kitice, kajti bila bi lepoto cerkve le bolj prikrila, ko jej kaj dodala. Tudi strelu ni bilo sluha. Edini posebni okras je bil prav velik, časten, okusen slavolok s primernim nemškim napisom pred cerkvijo, katero je bilo napolnilo do 5000 vernih.

Kakor č. g. pridigar, želimo tudi mi vlč. g. zlatomešniku, naj še mu sije dolgo zvezda duhovniške sreče!

Ž.

Dopisi.

Od sv. Jurja na Ščavnici. (Primicija.)

Mislil sem vedno, da bode spretnejši od mene nekoliko besed izpregovoril o slavnosti, katera se je vršila pri nas dne 19. avgusta, zategadelj pišem te vrstice tako pozno. Dne 19. avg. smo imeli veseli dan, dan primicije. Ob 1/2 10. uri začela se je svečanost. Lepa vrsta belo okinčanih deklet spremljala je č. g. novomešnika Anton-a Bolkovič a iz farovža v cerkev, kjer smo jih slišali, kot izvrstnega pevca, „Gloria“ peti. Med sv. mešo so nam pa obče znani govornik in naš rojak č. g. Davorin Jurkovič zapridigali. Kakó lepo in v srce segajoče so govorili, naj bodo porok solze, katere smo prelili. Pa tudi s prekrasnim petjem so nas počastili vže znani ceciljanec č. g. Anton Pučko, župnik na Polenšaku, ujec našemu č. g. primicijantu,

kateri so si vzgojili prav vbrani mešani zbor. Da je petje bilo izvrstno, nam je dovolj to ime! Posebno krasen je bil „credo“. — Ta dan nam bode zmiraj v spominu, temveč, ker se takih že vse redkejše in redkejše včakamo. Bila so leta, ko smo imeli po dve tri primicije vsako leto in sedaj že samo vsako četrto. Opominjam tedaj samo na besede slavnega in nam nepozabljivega kneza in škofa Slomškega: „Jurjevška župa meni duhovnike vzreja“.

Zvonimir.

Od Noveštiffe pri Gornjem gradu. Dne

19. avgusta t. l. imela je naša župnija dvojno imenitno slovesnost skupno obhajati, kakor se takšna le redkokedaj pripeti. Obhajali smo namreč ta dan 34-letnico posvečenja naše velike in krasne župnijske cerkve, katera je sedaj sicer vdova, a jako iskreno želimo vsi, da bi kmalu dobila za sveto vero in cerkvene potrebe vnetega ženina, ki bode z gorečnostjo svojo znal zopet oživiti tukajšnjo slovečo božjo pot, kakor je nekedaj bila, ko jo je na dan po tisoče pobožnih romarjev obiskovalo, in katero romanje je vsled malomarnosti zadnja leta jako opešala. Potrebna pomoč za sveto reč jako vnetih župljanov bodočemu g. župniku nikakor ne bode izostala. Potem je vsa naša župnija t. j. šolska mladež, vojaci in vse občinstvo imelo obhajati 40-letno slavno vladanje Nj. veličanstva presvitlega cesarja, katera svečanost se je, rekel bi, sijajno vršila in to se je moglo tako goditi vsled zloznega delovanja in dovoljenja potrebnosti od strani slavnega obč. zastopa in kraj. šol. sveta. Slava in čast možem, ki razumejo svojo rodoljubno dolžnost tako vršiti, kakor naši možje. Pokazali so s tem svojo udanost in iskreno ljubezen do premilostljivega vladarja in podkrepili besede pesnikove, ki se glasé: „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slovenca ne gane“. Na večer dne 18. avgusta zasvetili so se bliskoma po „Zdravi Mariji“ po naših prijetnih višinah mnogobrojni kresovi, znamenja ognjevite ljubezni do presv. cesarja, odmev strela iz topičev je to glasno pritrjeval. Drugi dan zgodaj razobesila se je iz zvonika krasna cesarska zastava, katera je bila z mogočnim strelom pozdravljena. Ob 10. uri imela so č. g. pater magister iz Nazareta slovesno sv. opravilo, na zadnje s „Te Deum“ ali zahvalno pesmijo za presv. cesarja. Na to se je postavila šolska mladež, vojaci in mnogobrojno občinstvo na sejmišču, pred krasno ovenčano podobo cesarjevo. Sedaj nastopijo naš učitelj g. Ivan Kelc in v navdušenem govoru razjasnijo vsem navzočim pomen današnje slavnosti. Navdušenost govornikova polastila se je tudi vseh navzočih, da so po končanem krepkem govoru vsi z g. govornikom vred na zdravje presv. cesarju mogočno kriknoli trikratni „živio!“ da se je daleko okrog po krasnej našej

fari razlegalo. Sledilo je petje: Cesarske pesmi in potem pod poveljništvom našega g. učitelja častno korakanje od strani vojakov pred cesarjevo podobo. Pri našem vrlem g. županu so bili potem otroci in vojaki z jedjo in pijačo pogoščeni, za kar se g. županu, slavnemu obč. zastopu in krajnemu šol. svetu tukaj v imenu vseh obdarjenih najiskrenejša zahvalnost izreka. Veselica se je potem vršila do pozne noči in napitnice na presv. cesarja vrle slovenske vojake, obč. zastop in kraj. šol. svet od strani g. učitelja, potem slovesnosti primerno prednašanje od strani otrok in osobito nagovor od strani g. učitelja na šolsko mladež navduševale so vse tako, da so nam le prehitro prešli trenotki v jako lepem veselju. Nepozabljiv pa ostane vsakemu ta dan, ter konečno zakličem v imenu vseh: Živili cesar, domovina, večna bodi Avstrija!

Miha Rihtar.

Iz Pilštanja. (Devetdnevnica.) Dne 8. julija je bil zopet za našo župnijo prav vesel dan, ki se ga bomo še dolgo let z veseljem spominjali; kajti dobili smo novo podobo Lurške Marije. V nedeljo dne 8. julija ob 1/2 9. uri začnejo možnarji pokati in godba zasniva lepo Savinjsko koračnico, pred šolskim poslopjem, in potem se začne pomikati blizu 400 belo oblečenih deklet, ki so šle po podobo v cerkev sv. Urha v Leščini, ter so jo tam č. g. dekan J. Bosina v pričo veliko drugih duhovnikov slovesno blagoslovili. Potem se pa začne zopet pomikati velika procesija proti župnijski cerkvi, med milim zvonjenjem, godbo in pokanje možnarjev. Ob 10. uri je bila Lurška pridiga in potem slovesna peta sv. maša. Opomniti še moram, da smo ravno v tej priložnosti imeli tudi slovesno devetdnevnico Matere božje sv. škapulirja, ki so jo imeli č. gg. Lazaristi iz Celja, in celih devet dni je bilo ljudstva od vseh krajev veliko. V soboto večer užgali so vrli tržki fantje na gradu velikanski kres, ki je zopet privabil ljudi od blizu in daleč in drugi den obhajali smo zopet po navadi škapulirsko nedeljo. Popoldan ob dveh je bil potem sklep te svečanosti, ter so č. g. Macur tako genljivo vsakemu na srce položili nje pomen in za to se zahvalimo č. g. Lazaristom za obilni trud, posebno pa domačemu č. g. župniku: Bog jih ohrani še mnoga leta!

Župljani.

Od sv. Mar. Magdalene v Sav. dolini. (Nov zvon) Kdor pozna prekrasno Savinjsko dolino, temu bodo znane njene znamenitosti. Ima pa ona mnogo lepih gradov in krasnih cerkev, katere so letos Njih ekscelencija naš mili knezo-škof ob priliki birmovanja večinoma obiskali ter so nas, kamor so prišli, počastili in razveselili. Tako smo na primer tudi mi Št. Pavelski župljani želeli našemu višjemu pastirju napraviti veliko veselje, kar se nam je z božjo

pomočjo vse posrečilo. Omislili smo si namreč šest krasnih novih zvonov pri blagorodnem gosp. Albertu Samassa v Ljubljani. Kar radi pripoznamo, da je on svoje delo prav po mojstersko izvršil. Eden teh zvonov, kateri tehtal 732 kilo, bil je namenjen za večji zvon na Holm k podružnici sv. M. Magdalene. Ko je bilo pri župniji vse v lepem redu dokončano, je bila slovesnost na drugo nedeljo naznanjena k sv. M. Magdaleni za veselo spravo novega zvona. Koj po blagoslovljenji novih zvonov smo shranili naš zvon pri obč. spoštovanem gospodu Norbertu Zanier na ta čas, da tudi mi za naš zvon potrebno pripravimo. Težko smo že pričakovali zaželenega dne sobote, da bi tudi mi skoraj zaslišali mili glas novega zvona s tega prijetnega hribčka. Že v petek popoldne začele so štiri odlične dekleta zopet sveže vence plesti za olepšanje zvona in voza. In v soboto zjutraj se podamo z velikim veseljem k župnijski cerkvi po naš zvon ter smo potrebovali nad eno uro časa novi zvon, voz in brhke konjičke dostojno okinčati. Kjer se pa pri župnijski cerkvi bili zvonovi že v redu, smo naprosili cerkveno predstojništvo, naj bi našemu zvonu dovolilo za odhod in za slovo prav lepo razvoniti, kar se nam je v naše veselje in čast rado dovolilo. In ko se na pot podamo, so začeli v zvoniku vrstniki našega zvona veličastno peti, tako da nam je vsem globoko v srce segalo. učakati takega veselja, katero za popisati ni. Pa tudi pri podružnici sv. Lovrenca je mimo gredé pozdravljalo milo trijančenje naš krasni zvon, in vsi ljudje so strmeli in občudovali to veličastno za čast božjo pripravljeno reč. Ko pridemo proti poldne pod hrib M. Magdalene, pripeljal je naš voznik ravno do svojega doma. Tukaj konjičke sprejemo, da si nekoliko oddahnejo in podložijo, kajti od tod bode huda vožnja v hrib. Zdaj pa zvon dobro okovarimo, da bode varno voziti, kjer bo pot nevarna in težavna. (Konec prih.)

Raznoterosti.

(Za družbo vednega češčenja) so podarile naslednje župnije: Bizelj 7 fl., Loka 8 fl., Hoče 12 fl., Tinje 6 fl., Videm 5 fl., sv. Magdalena v Mariboru 25 fl., sv. Lenart v Slov. goricah 5 fl. 50 kr., sv. Peter pri Mariboru 15 fl. („Misijon v sv. deželi.“) Pod tem imenom je izdal Leon Woerl, knjigar na Dunaji, zvezček, v katerem se popisuje romanje 12 avstrijskih mož in gospá v sv. deželo. Ob enem pa je tudi izkaz za denar, ki ga je od raznih škofij prejelo društvo, ki podpira ubožne potnike v sv. deželo. Iz naše škofije je prejelo le-to društvo 340 gold. Beseda v tem zvezku je nemška.